

William Tyndale en zijn wegwijzing in de Heilige Schrift

Jan van Meerten, november 2020

De Engelse theoloog William Tyndale die leefde van ongeveer 1494 tot en met 1536. Tyndale is bekend om zijn strijd voor een heldere vertaling van de Bijbel in de Engelse taal. Deze wens kostte hem uiteindelijk zijn leven. Rond 1530 verscheen een klein boekje met als titel *A pathway into the Holy Scriptures*. Dit jaar verscheen er bij *De Banier* een Nederlandse vertaling met als titel *Een wegwijzing in de Heilige Schrift*.¹ Voorafgaande aan de vertaling van het Engelse boekje wordt er een levensschets gegeven door de Schotse predikant en hoogleraar prof. Hugh M. Cartwright (1943-2011).

Binnen het project *Schatgraven in de kerkgeschiedenis* kijk ik wat er door de eeuwen heen gezegd is door gelovigen over de vroegste geschiedenis van de wereld en de mensheid, zoals we die ook vinden in Genesis. Vandaag een werk dat vermoedelijk stamt uit 1530 en geschreven is door de Engelse theoloog William Tyndale.

De schepping

Paulus spreekt in Efeze 1 over *'de grondlegging der wereld'* en Tyndale verwijst op bladzijde 34 naar deze tekst. Op bladzijde 41 wijst Tyndale erop dat de wereld geschapen is. God heeft ook de mens gemaakt en *'de hemel en de aarde voor ons (...) geschapen en ons daarover als heer gesteld'*.² God heeft ons *'eerst uit niet geschapen en de hemel en aarde om onzentwil'*.³ Wij zijn Gods *'dubbele eigendom: door schepping en door verlossing'*.⁴ Ook onze naaste is *'door God geschapen'*.⁵ De levende wezens op deze aarde (inclusief de mens) worden door Tyndale, in navolging van Romeinen 8, schepsels of schepselen genoemd.⁶

De zondeval

De val van Adam *'heeft ons erfgenamen gemaakt van de wraak en toorn van God en heeft ons erfgenamen gemaakt van de eeuwige verdoemenis. Daardoor zijn we ook in gevangenschap en onder dienstbaarheid van de duivel gekomen'*. Sindsdien is de duivel *'onze heer, onze bestuurder, ons hoofd, onze regent, onze prins, ja, onze god'*. Daarboven is *'onze wil (...) gevangen en vaster verbonden met de wil van de duivel dan honderduizend kettingen iemand aan een paal zouden kunnen vastmaken'*. Door de zondeval werd *'Zijn Geest'* van ons genomen, maar door de liefde van God wil de Vader, na ontvangen genade, Zijn Geest weer schenken om *'ons te leiden, te regeren, te sterken en de banden van de satan verbreken, waarin we zo strak gebonden waren'*.⁷

Na de zondeval sprak God de zogenoemde Moederbelofte uit (Genesis 3:15). Tyndale gebruikt deze tekst om te wijzen naar Christus. Hij schrijft op bladzijde 31: *"Christus is dit Vrouwenzaad. Hij heeft de kop van de duivel vermorzeld, dat wil zeggen de zonde, de dood, de hel en al zijn macht. Want zonder dit Zaad kan niemand de zonde, de dood, de hel en de eeuwige verdoemenis ontgaan."*

¹ Tyndale, W., 2020, *Een wegwijzing in de Heilige Schrift* (Apeldoorn: De Banier).

² Tyndale 2020 blz. 47.

³ Tyndale 2020 blz. 60.

⁴ Tyndale 2020 blz. 61.

⁵ Tyndale 2020 blz. 63.

⁶ Tyndale 2020 blz. 48, 54, 55 en 64.

⁷ Tyndale 2020 blz. 48-49.

Adam tegenover Christus

William Tyndale plaatst Adam tegenover Christus. Op bladzijde 39 geeft hij aan dat wij *'door de val van Adam'* van nature *'kinderen des toorns'* zijn. *'Erfgenamen van Gods wraak door geboorte en dat van onze ontvangenis'*. We hebben sindsdien gemeenschap met de *'verdoemde duivelen'* en *'zijn onder de macht van de duisternis en heerschappij van de satan al op het moment dat we nog in de buik van onze moeder zijn'*. Hoewel we de zonde nog niet direct vertonen zodra we geboren zijn, toch zullen we wanneer *'de gelegenheid zich voordoet'* niet anders kunnen doen *'dan uitwendig zondigen'*.⁸ Tyndale eindigt niet in een mineur, hij wijst op Christus. *'Uit genade, dat is uit gunst, worden we uit Adam – de grond van alle kwaad – uitgerukt en ingeënt in Christus, de wortel van alle goed. In Christus heeft God ons, Zijn uitverkorenen, liefgehad voor de wereld geschapen is en heeft ons bewaard tot kennis van Zijn Zoon en van Zijn heilig Evangelie'*.⁹

Tyndale geeft aan dat *'daar waar Christus niet is (...) de vloek'* blijft *'die op Adam viel direct nadat hij had gezondigd. Dan blijven zij (de ongelovigen JvM) in slavernij, onderworpen aan de zonde, de dood en de hel'*.¹⁰ *'Nadat we herschapen zijn door de Geest en de leer van Christus'* zullen we altijd *'toenemen in volmaaktheid door overeenkomstig de leer te handelen'*.¹¹ Toen wij *'ons door de zonde bedorven hadden, vergaf Hij ons en herschiep ons in het bloed van Zijn geliefden Zoon'*.¹²

De boeken van Mozes

Volgens Tyndale is Mozes de auteur van Genesis. Dit wordt duidelijk wanneer de geleerde spreekt over *'de vijf boeken van Mozes'*.¹³

Samengevat: Voor Tyndale neemt de zondeval een prominente plaats in binnen de heilsgeschiedenis. Christus kwam om de gevolgen van de zondeval weg te nemen en de uitverkorenen weer in het reine te brengen met God. Adam wordt bij Tyndale sterk tegenover Christus geplaatst, zoals we dat ook zien in Romeinen 5. In dit boekje spreekt de bijbelvertaler niet over een zesdaagse schepping, al haalt hij wel de schepping aan, evenmin over een wereldwijde zondvloed en de spraakverwarring.

Deze bespreking is onderdeel van het onderzoek: Schatgraven in de kerkgeschiedenis. Terug naar de bronnen: christelijke literatuur en de vroegste geschiedenis. Binnen deze rubriek doe ik studie naar auteurs uit de kerkhistorie en hun visie op de vroegste geschiedenis van de aarde en de mensheid.

⁸ Tyndale 2020 blz. 39. Dit wordt min of meer nog eens herhaald op bladzijde 40.

⁹ Tyndale 2020 blz. 41.

¹⁰ Tyndale 2020 blz. 31.

¹¹ Tyndale 2020 blz. 57.

¹² Tyndale 2020 blz. 60.

¹³ Tyndale 2020 blz. 49.